

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

РІК XLVII Ч. 247. Джерсі Сіті, Н. Дж., вівторок, 24-го жовтня 1939.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

No. 247. Jersey City, N. J., Tuesday, October 24, 1939.

VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. П'ЯТЬ ЦЕНТИВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.

Тел. „Свобода“: ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: ВЕрген 4-1016. 4-0807.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA.

FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПІДВИШКА ПЛАТ І ОБНИЖКА ГОДИН ПРАЦІ

ВАШИНГТОН. — З днем 24 жовтня всі робітники, заняті в міжгосподарстві чи торгівлі, будуть мати обмежений час праці до 42 годин тижнево, на основі закону плат і годин праці, ухваленого минулого року. Також усі ті робітники, що дістали менше як 30 центів на годину, будуть мати підвищену плату до цієї суми. Внаслідок того коло 700,000 робітників дістануть підвищення, а коло два і пів мільйона дістануть обнижку годин праці. Працюючи понад 42 години тижнево дістануть півтора рази за „над час“. Цей закон відноситься виключно до тих робітників, котрих фабрики, чи бізнесові підприємства виробляють такі продукти, яких уживають інші стейти, або займаються продажем чи суспільними послугами, що поширені на інші стейти.

ПОТЯГАЮТЬ БРАВДЕРА НА СУД.

ВАШИНГТОН. — Департамент судівництва взяв у свої руки справу Ерла Бравдера, головного секретаря американської комуністичної партії. Бо Ерл Бравдер підчас зізнання перед комітетом Даеса призначив, що ідчас до Советів на фальшивий паспорт і на фальшиве назвище.

Вкупі з тим велика лава присяглих суддів у Нью-Йорку, під наглядом федерального прокуратора Кейгилла, розглядає справу інших комуністичних провідників, які також іздили на фальшиві паспорти до Советів.

СПОДІВАЮТЬСЯ ЗАМКНЕННЯ ДИСКУСІЇ В СЕНАТІ.

ВАШИНГТОН. — Хоч лідерам сенату не вдалось перевести резолюції, яка обмежувала час на дебату в справі зміни неутралястозного закону, то проте вони надіються, що під кінець цього тижня вже певно прийде до голосування над цією справою. Вони також висловлюють думку, що зміна неутралястозного закону таки перейде більшістю 25 голосів.

У тій справі говорили через радіо ще раз сенатори Бора і Най та ще раз перестерігали, що зміна теперішнього неутралястозного закону означає перший крок Америки до війни.

РУЗВЕЛТ ВИСЛУХУЄ МОЛИТВИ ЗА АНГЛІЙСЬКОГО КОРОЛЯ.

ГАЙД ПАРК. — Президент Рузвелт мовчки вислухав у місцевій протестантській церкві молитви за англійського короля Джорджа Шестого, щоб він був здоровий, щоб шов Воєнни слідами та щоби Бог поміг йому перемогти всіх його ворогів. Цю молитву відправлено у зв'язку з офіційною передачею цій церкві біблії, подарованої церкві королем Юрієм у часі його цвгорічних відвідин в Америці.

ДОФ КУПЕР ПРО ВІЙНУ.

НЬО ЙОРК. — Доф Купер, колишній англійський лорд адміраліції, що по договорі в Мінхені зрезнував на протест уговою політики Чеймберліна, тепер прибув до Америки, щоб дати низку відчитів. Він говорив газетарям, що треба сподіватись у Німеччині революції, в якій владу захоплять консерватисти і правдоподібно посадять на трон знову кайзера. Купер також висував можливість, що в часі революції католицька Баварія готова відкотитись від протестантської півночі і разом з Австрією створити нове королівство, з королем Оттом Габсбургом на чолі. Та це станеться щойно під великим війсьним натиском альянтів, говорив Купер. Тому війна готова потривати довше, казав він.

ТЕРТЯ АРГЕНТИНИ З БРИТАНІЄЮ.

БУЕНОС АЙРЕС. — В Аргентині слідне незадоволення з Великої Британії, а навіть відродився рух за те, щоб назад прилучити до Аргентини острови Фальклянд, що лежать 200 миль від берегів Аргентини та мають для неї велике стратегічне значіння. Ці острови заняла Велика Британія. Аргентинці обурюють це, що англійці організували оборону тих островів з тих англійців, що поселилися в Аргентині.

Аргентинський уряд оголосив ті краї, що належать до „найприхильніших“, коли мова про міжнародну торгівлю. До них належить Франція, а також Богемія і Моравія, хоч ті два опинилися вцілості під німецькою домінацією. Злучені Держави Америки належать до третьої категорії.

УХВАЛЯЮТЬ УЖИВАТИ СИЛИ В ОБОРОНІ РЕЛІП.

НЬО ЙОРК. — Делегати на річній зїзді товариства „ньюйорської федерації чоловічих клас студій над бібліями“ ухвалили одногласно, „що коли йди про оборону релігії перед напасниками, то можна вживати фізичної сили“.

ОСТОРОГА ПЕРЕД ВОЄННИМИ СПОДІВАНКАМИ

НЬО ЙОРК. — Стейтова комісарка промислу, Фреда Милер, сказала, що робітництво не повинно покладати великих надій на те, що в зв'язку з війною в Європі бізнес в Америці дуже поправиться і ки-

шені американців почнуть наповнятися грішми, як це було попереднього часу. Поправа безперечно буде, але не дуже велика. Дасться відчуття браку фахових робітників, горвила Милер.

ЗАДЕРЖУЮТЬ ІМІГРАНТІВ НА ЛІТАКУ.

На летовищі в Порт Вашингтоні, на Лонг Айленді, прилетів з Європи в неділю великий трансатлантський літак „Американ Клінер“. На ньому були 32 пасажирів. Американський імміграційний уряд задержав трьох з них, чоловіка, жінку і їх сина, всіх емігрантів з Угорщини, не подавши на це причини.

НАЗИВАЮТЬ „ОСЕРВАТОРЕ РОМАНО“ — ПОЛЬСЬКОЮ ГАЗЕТОЮ

МОСКВА. — Советська преса гостро атакує ватиканський часопис „Осеравторе Романо“ за те, що хоче „відгородити“ Совети та виявляє свою нехитість з приводу прилучення Західної України до Советів. Критикуючи, називає ця преса ватиканський орган „польською газетою“.

ЧИ ЛЮД ЗАГАЛЬНО ГЛУХНУТЬ?

Американський Союз для Недочуваючих Людей подає в своїм рапорті, зробленім по розсліду всього краю, що на 30 мільйонів шкільних дітей принаймні три мільйони не дочувають. Він закликає американців не легковажити собі цього, бо в багатьох випадках навіть найближчі особи не знають, що їх знайомий має кепський слух; це відноситься Союз передовсім до родичів, які часто не знають про труднощі їх дітей у слуханні.

Організація віднеслася до уряду помогти їй зарадити на цю недостачу і президент Рузвелт живо зацікавився справою. Уряд думає проголосити „тиждень слуху“, щоб звернути увагу на вагу дбання про слух.

ВЧАТЬ, ЯК ТРЕБА ПОВОДИТИСЬ

МОСКВА. — Советські жовнири, що мають відходити до „європейських країв“, себто до Естонії, Латвії, Литви і т. п., мусять переходити спеціальну „тренівку“, щоб знали, як треба поводитися в тих краях з людьми, щоб таким поведінням переконати тих людей, що Совети це культурний край.

СКОЧИЛА ПІД ПОІЗД

Під колесами підземної залізнички „Ай-Ар-Ті“ на станції 103-ї вулиці в Нью-Йорку згинувла в неділю рано якась 20-літня дівчина. Моторовий поїзду посвідчив, що коли він став звільняти поїзд перед станцією, одна жінка зачепила собі очі руками й скочила вперед поїзду. Коло 30 осіб на платформи бачили подію й засвідчили, що моторовий не винуватий.

ІТАЛІЯ НЕ ПІДЕ ПРОТИ НІМЕЧЧИНИ

РИМ. — Щоправда, італійські газети нічого не пишуть про „вісь Берлін-Рим“, але зате отверто висмівають ті англійські розрахунки, що числять на те, що Італія може стати у війні по боці Англії й Франції.

ПОПРАВЛЯЮТЬ ЕЛЕКТРИЧНІ ТЕРМОМЕТРИ

Американське Бюро Мір сповіщає значне поліпшення електричних приладів до мірення теплоти. Каже, що навіть якби американська виправа в околиці під південним бігуном стрінулася з температурою 95 ступнів нижче зера Фаренгейта, то й таку температуру нові термометри добре занотують.

РИБАКИ ЗАТОНУЛИ ЧЕРЕЗ БУРЮ

На озері Сенекі згинувли в суботу три рибаків, що вибралися на озеро ловити рибу. Хвилі перевернули їх човен недалеко від берега.

МОСКВА ЦЕНТРОМ, А НЕ БЕРЛІН

РИГА (Латвія). — Сталін так осьягнув те, чого не докінчив цар Петро І. Він відчинив Москві наново двері до Європи, до наступу на захід для здобуття пристаней, що не замерзають і до опанування скандинавських держав.

Так тут толкують собі останні події й твердять, що Берлін програв, а виграла Москва, що стала тепер політичним центром Європи.

ФРАНЦУЗИ ЗАБРАЛИСЯ НА СВОЮ ТЕРИТОРІЮ

ПАРИЖ. — У самій Франції не розуміють, що є властиво з війною. Виявляється, що самі французькі частини забралися із зайнятих передше місць і подалися на чисто французьку територію, до укріплень, об'єктів лінійної Мажино. Кажуть, що німці зачали війну, то хай тепер наступають. Ситуація така, що війна триває вже 8 тижнів, а ще не вибухла на французькій землі ні одна німецька бомба. Як вибухнуть німецькі бомби, то тільки на англійській землі. Навіть не було

ніякої перешкоди в транспорті англійських військ з Англії до Франції. Жовнири не мають нічого до роботи і беруться грати на фронті в футбол, або грають у шахи та читають книжки. Правда, стоять проти себе дві великанські армії, але є таке переконання, що ледви чи перед весною буде яка акція. Военні репортери не мають що робити, бо нема про що писати. Кожного дня є один і той самий военний комунікат: на фронті без змін, спокійно.

СОВЕТСЬКА ПРЕСА ПРО „ВИБОРИ“ В ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ Й БІЛОРУСІ

МОСКВА. — Американські кореспонденти доносять з Москви, що з того, що подає советська преса про події в Західній Україні й Білорусі, видно, що там поведено з боку советської влади дуже широку виборчу пропаганду. Вона змагає головню до того, щоби перетягнути на большевицький бік найбідніших, себто в першу чергу безробітних. В Західній Білорусі виставлено кандидатами до Національного Зібрання 152 робітників, 638 селян і 112 осіб з кол інтелігенції. Кандидатами є 788 чоловіків і 123 жінок. По національності є: 659 білорусів, 110 поляків, 80 жидів, 38 москалів і 34 особи інших національностей.

Безробітні у Львові.

Советська преса подає далі, що у Львові складено окрему комісію допомоги безробітним, якій приділено 50,000 рублів на негайні потреби. Безробітні вижджають у дальші сторони Советської України. В часі, коли ліквідовано у Львові давню владу, було там 50,000 безробітних, з чого 14,000 вже знайшли роботу. Яких 1,000 безробітних уже виїхали зо Львова в глиб України. Преса заповідає, що яких 10,000 осіб буде переселених до донецького басейну, де знайдуть роботу як вуглекопи. Це будуть майже самі поляки. Таким чином, повідомляє урядова советська преса, Львів не знатиме в короткому часі, що це „безробіття“.

ПОЛЬСЬКИЙ УРЯД ПРОТИ ПЛЕБІСЦИТУ.

ПАРИЖ. — Ново складений польський уряд, що перебуває в Парижі, заперестував проти виборів, що їх переводять Совети на забраних від Польщі західно-українських і білоруських землях. Цей „плебісцит“, каже польський протест, є незаконним, бо переводиться „всупереч міжнародним замітлї“. В подібний спосіб польський уряд заперестував проти приділення Советами Литві міста Вільня й округи.

НЕ ЗРІКАЛИСЬ“!

ПАРИЖ. — Польський міністер заграничних справ, А. Залеський, заявляє, що йому дивно, як могли поляки в Америці припускати, щоб він, чи хто інший з польського уряду, міг зректися західно-українських і білоруських земель, забраних Советами. Польський уряд, заявив Залеський, „стоїть“ непохитно на становищі неподільності Польщі“.

150 ТИСЯЧ ПОЛЬСЬКИХ УТИКАЧІВ.

КАВНАС (Литва). — Мала Литва, зокрема виленська округа, завалена польськими втікачами, яких нараховують на 150,000. Так подає делегат Американського Червоного Хреста, який є на місці. Число утікачів таке велике, бо втікало польське урядівництво. Утікачі зачинають відчувати гостро холод і нужду.

НІМЦІ ХОЧУТЬ МАТИ ТІЛЬКИ „МАЛУ ПОЛЬЩУ“.

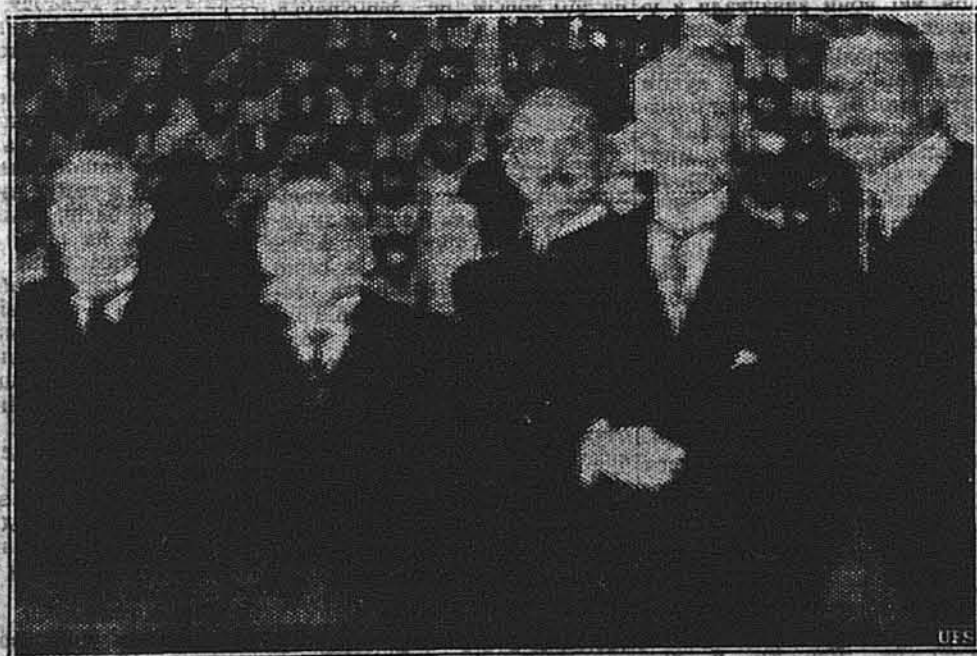
БЕРЛІН. — Польща готова стати дійсною Малопольською, колиб здійснилися плани Німеччини. Згідно з ними Польща як держава, очевидно під німецьким протекторатом, булаб іще менша територією ніж та Польща, що була під Росією до 1914 року. Німці годяться залишити Польщі її „святі міста“, себто Краків, де спочивають мощі польських королів і великих мужів, включно з Пилсудським, а також Ченстохову, відому зо свого чудотворного образу Божої Матері. У складі тої Малої Польщі буде ще знаходитись і „жидівська держава“. Буде вона побудована в Люблинщині, на землі між Сяном і Вислою. Туди хочуть німці стягнути всіх жидів з території, що є під їхньою владою. А що вони ставляться до цього серйозно, видно по тім, що вже вислано з Відня перший транспорт жидів, що має бути приміщений у згаданій території.

ВИСЕЛЮЮТЬ ПОЛЯКІВ З ГДИНІ.

БЕРЛІН. — Побудовану великими польськими зусиллями польську пристань Гдиню перемінили на Готенгафен. Буде вона, згідно з німецькою постановою, чисто німецьким містом. Усіх поляків, а має їх тут бути до 80,000, виселять до „Малої Польщі“. Виселеним не заплатити Німеччина ніякого відшкодування. Це має заплатити Мала Польща.

СОВЕТСЬКЕ ПОГОТІВЛЯ НА ЧОРНОМУ МОРІ.

БУКАРЕШТ. — Румунія пильно стежить за дальшими дипломатичними і війсьними кроками Советів. Виявляється, що по тім, як розбилися советсько-турецькі переговори, видно на Чорному морі більшу активність з боку советської флотії. Побільшено число воєнних кораблів в Одесі. Румунія таки далі побоюється, що Совети зажадають звороту Басарабії, щоб стати твердішою ногою на півбережжі Чорного моря.

СКАНДИНАВСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ.

Радіова світлина, переслана радіом зо Стокгольму, столиці Швеції, що представляє наради начальників північних держав, котрі нараджувалися про спільні інтереси, як „Росія зажадала від Фінляндії літні слідами інших малих балтійських держав. На світлині з лівої сторони до правої данський міністер Мунх, фінський президент Калло, норвезький король Гакон, шведський король Густав і данський король Христіан.

"SVOBODA" (LIBERTY)

FOUNDED 1893.

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1914 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакції не відповідає.

За кожну зміну, адреси платиться 10 центів.

В Канаді належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. "Свобода": BErgen 4-0237. — Тел. V. H. Koszov: BErgen 4-1016.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

"РОСІЯ" І "МОСКВА"

Завдяки величезним жертвам українського народу на рідних землях і праці тих, що опинилися поза межами України, добились українці до того, що українська справа й українське ім'я здобули собі в світі право громадянства. Принаймні так є, коли говорити про світову пресу. Зокрема, коли говорити за останні часи і про американську пресу.

Маючи це на увазі, треба би припускати, що тепер справа зміниться на ще краще, бо Україна об'єднала біля себе більше своєї землі й більше число своїх людей. Адже сталася велика історична подія: Львів зійшовся з Києвом! А коли ось таким чином у самій середині Європи є тепер українська держава з 40 мільйонами українського люду, то світові, а тим самим і американські газети повинні очевидно писати про таку державу принаймні стільки, скільки пишуть про події в якихсь маленьких державах, що мають по три чи чотири мільйони мешканців. Це було б наскрізь нормальним явищем. Та тільки тоді, якби Україна була хоч трохи вільною, а влада в Києві чи Львові українською, та якщоб життя в Україні пліло українським руслом. Але, на жаль, так не є.

Мабуть і сліпий добає, що як Москва захопила західно-українські землі, то світ зівстав відтятий від цієї землі як української. Відтяти зістали навіть ті, що походять із тої землі. І так буде далі. Значить, що і ми в Америці будемо в такому положенні, що зможемо дізнатися скорше правду про те, що діється в Африці, ніж про те, що є на українських землях. Буде те саме, що було досі з Великою Україною під Советами. Бо пригадаймо собі: скільки ми вчитали в американських газетах за останні 19 років про життя в Україні під Советами, чи в її столиці Києві? Чи не виглядало воно досі так, якби в Україні не було живих, думаючих і творчих людей? Бож усі новини з Советів пахли тільки Москвою і Росією. А Україні якби там не було. І тепер не приходиться ніщо з Києва чи Львова. А все — з Москви. Згідно з тим, "курсом" уже і на мапах, що їх бачимо в газетах, подають знову тільки "Росію". Отже є те саме, що було, у меншій мірі, з західно-українськими землями під Польщею. За них говорила — Варшава, яка збувала мовчанкою українське життя в такий самий спосіб, як збуває Москва життя українського народу під Советами. В Польщі українська справа була внутрішньою справою Варшави, а в Советіх є вона внутрішньою справою Москви. Як в одному так і в другому випадку зводилось до цього, щоб здушити самостійне українське життя та відзвичайти світ від України, про яку він щойно почув і якої змагання він зачав розуміти.

Ось тому так важно, щоб усі ті, що є з української крові, а є поза межами України, оте положення добре розуміли і не давали себе нікому і нікому баламутити та зводити з одиноким правильним українського шляху: боротьби за повну незалежність України.

Микола Голубець.

За Український Львів

(Епізоди боротьби XIII—XVIII вв.).

(5)

Правда, коли „старші руської нації” у Львові — Василь Гимович і Хома Бабич, покликувалися на свободу українців „литовських”, домагалися в короля таких же свобод для українців Львова і галицької волости, то король не тільки що признав слушність українським домаганням, але видав у користь львівських українців привілей (20. травня 1572), в якому м. і було сказано, що львівські українці православної віри мають право до всіх почестей і гідностей у місті, яким користуються латинники, що як останні можуть усім торгувати, мати доми в місті, та що на випадок гноблення українців і їхнього духовенства з боку львівського магістрату чи старости винуваті заплатять 20,000 злотих кар.

На жаль, корольський привілей так і остався свистком записаного пергамену, а львівські українці небаром так мали нагоду переконатися, що „не все те правда, про що в книгах пишуть”.

Коли львівські українці, спіраючись на корольський привілей, вивели під час яр-

марку 1575 р. свої товари на базар, то поляки не те, що порозбивали й розграбили їхні крамничі, але одного з українських купців, Дмитра Красовського, який посмів пригадати грабіжникам розпорядок короля, арештували і покарали гривною. Хай, мовляв, знають клятві шизматики, що „король далеко, Бог високо”, а ми... тут...

Не помогла українцям і скарга до короля, що, будучи у Львові в 1578 р., не тільки не станув в обороні своїх гідностей, але, йдучи на зустріч вимогам тогочасних „вшехполіяків”, привернув силу давнім обмеженням. Осталось по старому, але хоч не було розбіжності між „волею” короля і самоволею львівського магістрату...

Коли серед львівських дрібних купців і ремісників почався рух проти самовладного магістрату, проводирі руху втягли до акції українців, коли одна справа повелась і для контролю над магістратом утворено інституцію „Сорока мужа” (1579), то в її лоні знайшлося місце ледви для двох українців — якогось Леська й

Хоми Бабича, що, будучи священиком, займався купецтвом. У тій же самій мірі не справдилися сподівання українців, які вони звязували з утворенням нової установи. Як центральна та місцева влада, обі переповнені духом нетерпимості, змагали до одного ідеалу — до знищення українського життя як у місті так і в краю і змагаючи до того, щоб для одної як і для другої сторони всі засоби були добрі: ріжниця тільки була в тактиці. Коли центральна влада, для переведення свого плану вживала часом рукавичок, то місцева духовна чи світська влада робила це з безоглядністю й безсоромністю, на яку її було тільки статі. Нагода до нового походу проти українців трапилася в 1582 р. при заведенні нового, т. зв. григоріанського календаря.

Справа, сама собою, невинна і чисто науково-практична, послужила на львівському ґрунті притокою до нового насильства. Декретом з дня 20. вересня 1583 р. наказав король Баторій православним вірменам і українцям прийняти григоріанський календар і святкувати свята разом з латинниками. Українці зрозуміли, що під покринкою календарської новини криється змагання затерти ріжницю

між воюючими обрядами, вкупи з тим і націями. А що на таку зміну треба було згоди православного патріархату, на що зовсім не заносилось, то українці рішили всією силою опертися корольському розпорядженню. Утвердило їх у постанові це й послання патріарха Єремії I, що, звязуючи до збереження традицій, кликав не відступати від батьківських, Богом даних, заповітів. Того тільки й ждали львівські „вшехполіяки”. В наведеному Різдва Христового, в середу, 24. грудня 1583 р. за старим ст., а 8. січня 1584 р. григоріанським календарем, коли по православних церквах Львова почалася вечірня, зорганізував львівський архієпископ Ян Солюковський оружний напад на українські церкви. Переведенням наскою зайнявся брат архієпископа, Войтек Солюковський, що з узброєною львівською батареєю вломився до церков: Успенської, св. Миколаївської і св. Юрської, розбивав вірних, відривавши духовників від престолів, а церкви позмакивав і запечатав.

Обурене населення українського Львова не злякалося архієпископа-варвара, але, зібравшись по розгромах, позирнуло біскупські печатки й битком вивонило всі львівські церкви. Це довело нападників до такої люті, що ву-

лиці довкола церков стали тереном правдивої війни. На шість, приїхав до Львова несприятливий підчас нападу владика Гедон Балабан, а, успокійши маси, вніс низку протестів до корольського суду. „Митрополитом був тоді Онісим Дідович, до якого вислали обурені українці повне докорів і слухних замітів писмо: „За вашого пастирства — читаємо в тому писмі — ми пригноблені, плачемо і скитаємося, як вівці без пастиря, між тим ваша милість, будучи до цього, обов'язана, не вважайте за відповідне в таких великих і насильних кривдах виявити свою дбайливість і силу так, що таких нещастій перше ніколи не було, а більших вже бути не може, як ті: обезчещення святощів, замикання св. Тайн, опечатування церков, зборона дозволення, випровадження з престолу з церков добрих священиків, мов яких злочинців, шарпаючи, в брудних тюрмах їх саджаючи, а мирських людей у церквах битих молитов забороняючи і виганяючи: такі насильства не діються і під поганськими царями, як це діється за пастирства вашої милості”.

Почався процес між владикою Балабаном і архієпископом Солюковським, але при безсилності православного митрополита та при очевид-

ній сторонничості польської влади це варварське святощатство залоного архієпископа не привело на його голову ані карі, ані навіть нагани. Сповнивши свою „патріотичну” місію, архієпископ веселаско помирився з владикою й обіцяв не влаштовувати вже більше таких бешкетів. А діялося це в державі, яка радо називала себе „пшемдумем” християнства, православної й європейської культури.

Безпирний напір з боку всевладних поляків переконав кінців львівських українців, що одинокі їх спасення в залізній організації. Рамами, в які могла влитися нова організаційна акція, були братства, що з давніх давніх існували при більшості церков як у місті, так і на обидвох львівських передмістях. Самозрозуміло, що перша скріпка в тій акції припала братству при міській Успенській церкві й воно те обняло провід над братствами передмість. Установи, яких завданням була служба для церкви й праця для добра ближніх, дуже легко могли перемінитися в національно-політичні організації там, де віра батьків була одностайною з батьківською національністю. Про Успенське братство в місті зберігся відомості з давніх давніх (1439), але щойно в 1585 році довелось йому виплисти на

пі вже не одноразово „знімався мов той фенікс”; народ, що своїми власними силами творив велику імперію; народ, що своїми власними силами нищив ворожі імперії; народ, який ані на хвилину не зрікся своєї свободи, не промінявав за марні забавки свого ідеалу; народ, який, завжди готовий до боротьби з цілим світом за оброну своєї волі, — такий народ ніколи не пропадає. Бо в нинішню добу — це не народ мрійників, це не народ галушок і голпаків, а народ цей, це 45 мільйонів велетнів, що гартувалися впродовж цілої своєї історії в важких і безстрашних боях. І цих 45 мільйонів велетнів, для яких найдорожчим у світі є національна воля, мусить перемогти. Боротьба наша не вчора започаткована й напевно завтра не покінчиться, але ми певні, що перемога наша. Бо наша ідея є сильніша за зброю наших ворогів. Переможемо будувати, що будуть вірними цієї ідеї. Найближчий час покаже, чи той ворог, що рішився знищити нашу національну ідею, не опиниться знову в смертельних судорогах, як перед 20-ти роками. Український народ миру не вкладає аж до часу своєї повної перемоги, до часу відновлення своєї самостійності.

Пам'ятаймо: хто триумфує на початку війни, той часто програє останній бій. А ця нова війна щойно розпочалася. Кінець її буде напевно триумфом також українського народу. Тому ми з неменшим зазв'язттю наших славних попередників доби Хмельницького кажемо: „Не тішся враже!” Не твоя, а наша перемога буде! Сила нашої ідеї переможе!

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІ

Т. Т., Фреквил, Па. — Вислайте тільки короткі запити про родину чи знайомих через Американський Червоний Хрест.

ВЕРХ ВІЧЛИВОСТІ.

Кажуть, що китайців вже змаленьку вчать бути ввічливими, навіть супроти противника. Кажуть, що навіть коли молодий автор зашле свій твір до китайської видавничої спілки, і спілка відсилає його назад авторові, як непридатний до друку, то видавчик каже: „Відсилаємо вам цей твір, бо він так добре написаний, що вже ніхто з вами не міг би зрівнятися і написати ліпше книжки. Ваш твір задовільний, щоб його можна надрукувати. Тисячу разів вас перепрошуємо”.

ОСНОВА ДЕМОКРАТІЇ

(Написав: Монсіньор Жан А. Раен).

(Заввага: Монсіньор Раен є доволітний професор католицького університету у Вашингтоні і директор департаменту соціальної акції при краєвій католицькій дрободійній раді. Монс. Раен також написав багато книжок про церковні і суспільні справи. Його стаття це дванадцять з чотирьох статей про демократію, які пишуть для Чужомовного Інформаційного Бюро визначні рождені тут і за кордоном американці. За висловлені думки відповідають самі автори статей).

Головна засада демократії є та, що народ править собою. Вона противиться тому, щоб керма держави знаходилася в руках одної людини, кліки, або щоб державою управляла одна класа суспільства. Демократія цілком виключає політичну систему монархії, фашизму, комунізму й диктаторства взагалі. Вона опирається на складеній народом політичній конституції, на основі якої народ сам вибирає державних урядників на те, щоб сповняли його збірну волю.

Мало того. Демократія має багато більше значіння. Ми не раз бачимо, як на основі демократичних привілеїв багато суспільних груп домагаються того, щоб важними справами, від яких залежить їх життя, не заправляла одна впливова людина, або випадково панівна група людей. В області індустріальних взаємин демократія

дає робітникам право вибирати своїх представників на переговори з працевластими в справах взаємних відносин. Це право може і повинно поширюватися до того, щоб робітничі були співвласниками.

Не треба забувати, що демократичні засади самоуправління і самовирішальності вимагають, щоб одиниці і групи вирішували свої окремі справи так, щоб вони виходили в користь цілої суспільності. Звичайно буває так, що кожна нормальна людина лише і краще сама вирішує свої справи, ніж не може для неї зробити хтось інший. Демократія дає кожному нагоду окремо працювати і розвивати свої особисті здібності для добра цілого народу.

Демократія вимагає від кожного члена суспільності визнавати рівне право для всіх людей. Доля одної людини повинна залежати від долі другої. Правдивий демократ несе уважає на те, щоб у політичній і господарській житті його інтереси не йшли в розріз з інтересами його сусідів. Він шанує релігійні переконання інших людей і знає, що його права є обмежені, дарами його співгромадян, котрі завше повинні бути трактовані не як знаряддя, але як люди. Одним словом, демократія визнає засади рівності для всіх людей, бо всі вони є сотворені на подобу божу.

ФЛІС.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

У КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ В АМЕРИЦІ

повинна бути

ПРОПАМ'ЯТНА КНИГА

**ВИДАНА З НАГОДИ
СФОРМУВАНОГО ЮВІЛЕЮ
УКРАЇНСЬКОГО
НАРОДНОГО СОЮЗУ**

ЦІНА 2 ДОЛЯРИ.

Замовляйте в „Свободі”:

"SVOBODA,"

83 GRAND ST., (P. O. BOX 346), JERSEY CITY, N. J.

ширшу воду, при чому „старі” братства стались поневолені „старшими” української нації. В згаданому році приїхав до Львова антиохійський патріарх Йоаким, на якого долю припала основна реформа братства, згідно з новими завданнями, які ждали нашу установу в боротьбі з надвигною унією, що була тільки маскою польонізації.

(Далі буде).

СТЕРЕЖЕ КАНАЛУ.

Генерал-майор американської армії, Деніел Вен Вургіс, став командантом військ, що боронять Панамський Каналу.

НА РІЖНІ ТЕМИ

НА НИХ ЧЕРГА.

Як казав у мадлярській сой-мат мадлярський міністер військових справ, у Мадлярщині є тепер 38,000 польських утікачів, у тому числі 5,000 польських офіцерів.

Буду колись часи, коли польський уряд домагався від мадлярського уряду, щоб не терпіти на мадлярській території українських утікачів з Польщі.

Нині поляки пошукали того самого хліба.

МАЮТЬ, ЧОГО ХОТІЛИ.

Як відомо, Мадлярщина, займаючи Карпатську Україну, говорила про потребу мати спільну границю з Польщею.

Нині спільна границя Мадлярщини з Польщею перемістилася на спільну границю Мадлярщини з союветською Росією.

Якби Мадлярщина не заняла була Карпатської України, то хто знає, чи малаб вона нині спільну границю з Росією. Навіть якби за Карпатами була західна українська держава, то й вона не була би для Мадлярщини такою небезпечною, якою нині є Росія.

НЕ ТРЕБА БУЛО АЖ НАШПІЛЮВАТИ.

Для противаги українському рухові Мадлярщини нашіплювали на насильствами й крутарством москвофільство.

Нині не само москвофільство, але ціла Москва станула в Карпатах.

Мадлярщина добре знає з історії, що значить Москва в Карпатах. Зрештою й без історії звісно, що з гори самі ноги просяться йти в долину.

РЕПАТРИЯЦІЯ НІМЦІВ З УКРАЇНИ.

Росія дозволила німцям у західній Україні вертатися до Німеччини.

Так каже донесення з „поінформованих-джерел“ — у Берліні. Додається до цього, що перша група репатріюваних німців вибереться в Волині.

Коли німці з Волині хочуть вертатися у Німеччину, то це знак, що вони себе ще почувують німцями. Це замітна суспільна поява, бо німці в Україні жили від багатьох поколінь; та вони не зукраїнічилися, хоча німці в Америці легко американізяться. Причиною явища не варто знати: німці дивляться на американців як на щось вище, а на українців як на щось нижче.

ВИЩІ Й НИЖЧІ НАРОДИ.

Цей погляд про нижчість слов'ян це одна з основних думок німецького націоналістичного соціалістичного світогляду. Є він різко виловлений у підручнику для Гітлерівської Молоді, що його видано по німецьки в 1937 році, а перекладено англійською мовою в 1939 році й видано під заголовком „Nazi primer“.

„Що відрізняє нордійську расу від усіх інших?“ — говориться у цьому підручнику. „Вона незвичайно обдарена умовою. Вона відзначається правдомовністю й енергією. Люди нордійської раси відзначаються великою силою розуму. Вони є мовчазливі й уявні. Вони відразу розуміють, що говорять занадто голосно, що не достойно. Вони є витривалі й держаться ціли, котру собі покладають осягнути. Вони проявляють енергію не лише у війні, але й у техніці й науковій розвідці. Вони вже з природи надаються до провладу“.

Описуючи потім інші раси, яких люди є в Німеччині, цей підручник постійно підкреслює нижчість кожної раси від нордійської.

ОДНАКОВІ?

Донесать в Москві, що большевицький уряд зарядив спеціальну нагінуку за польськими шпигунами й провока-

торами, що вкручуються в різні большевицькі встанови на ново окупованих землях України й Білої Руси.

Донесать з Дітройту, що антомобільний фабрикант Генрі Форд не пускає російських інженерів студіювати американські фабричні методи в його фабриках, бо, мовляв, ці інженери зв'язані з комуністами й шпигують за тайними планами фабрик.

РУССКІ?

Появилася в американських газетах вістка, що московські студенти дають у Нью Йорку баль.

Подали й список балевого комітету, а в ньому попри німецькі ймена є чисто лемківські.

Можна собі представити, який гордий себе почуває лемко, коли його німці признають за москаля... Чи гордий німець, що його лемко має за русского?

ПОТАКАЙЛИ.

Каже Невіл Гендерсон, бувший амбасадор Англії в Німеччині, що Гітлер оточився мізерними людьми, які ніколи не-противлялись його словам, які все йому потакували.

Такі люди називаються в англійській мові: ес мен. Українці називають їх потакайлами, від слова потакувати, себто: все казати „так“.

У деяких людей потакування вважається малою не вершиною розуму. Гендерсона потакування потакайла деморалізує потакайла й того, якому потакують.

Ріжниця між диктаторськими й недиктаторськими звичками.

ГЕНІЙ, ЧИ ПОТАКАЙЛО?

Між потакайлами, котрими оточився Гітлер, визначне місце займає фон Рібентроп, національний міністер заграничних справ.

Цього німецького дипломата звичайно за умову мізероту не вважали. Звичайно його величали талантом, малою не генієм. Наперед за організування антикомінтерського союзу з Німеччини, Італії й Японії, потім за зліплення союзу Німеччини з Росією.

Цікаво, який буде остаточний осуд історії про цього чоловіка.

ГОТОВІ ВДОВОЛИТИ.

Закликає кацапський „Свет“ з Вилке Баре, Па., большевицький уряд, щоб не розстрілював кацапських попів.

Каже „Свет“ большевикам, що вони повинні пам'ятати, що ворогами руського народу є властиво українці. Себто, большевики повинні їх розстріляти.

Хто знає, чи не дібеться „Свет“ свого...

СПРАВА СМАКУ.

Писали „Ізвестія“ в Москві, що справа ненависти або любови до нацизму це справа смаку.

Себто, одні люди його люблять, інші не люблять, і на це нічого не порадиши. Як це говорять українські приповідки: На милування нема силування. Один любить попа, інший попадію, а це інший попову дочку. Не те красне, що красне, а те, що кому подобається.

Колиж та, то пощо люте раз розстрілювати за те, що вони люблять нацизм, а потім знову за те, що вони його не люблять? Невже люди стануть любити борщ, як їм дати в мисці борщу, а до голови приложити рушницю?

ВИСТАРЧИТЬ?

Донесать з Франції, що бувший польський амбасадор у Берліні пішов служити про-стрим жовніром у польським легіоні. Виходило, що цей дипломат воєнної штучки не знав.

Додають ці самі донесення, що він одного дня оженився зо своєю нареченою, а на другий день пішов до війни.

Невжеж один день подружжя вистарчає, щоб приготувити чоловіка на війну?

АВТОНОМІЯ ХОРВАТІВ

Американські часописи доносять про нові заворушення в Хорватії. Хорвати далі вбивають сербських жандармів і тих, що є з хорватської крові, але угодювачами. Відомий хорватський провідник, д-р В. Мачек, що недавно довів до наладнання сербсько-хорватських взаємин, визнає тепер хорватів до поміркованості й валишення революційних способів боротьби.

Та видно, що між хорватами є далі такі, що не мають довіри до сербів, що стоять на тому становищі, що вони вже неоднораз діставали автономію, але на папері. І думають, що як нічого не мали з давніх обіцянок, так і не матимуть дійсної користи з нової автономії. Д-р Мачек остерігає тепер хорватів, щоб не перебрали міри й не загризли доброї нагоди добути для себе права.

У зв'язку з тим передаємо коротку історію Хорватії (за Львом Сенишином), щоб краще розуміти підложжя теперішньої хорватської боротьби.

На землі, що їх тепер замешкують хорвати, прийшли вони коло 640 р. по Христі. Вони теж накиннули країні назву — Хорватія.

IX столітті Хорватія, поділена на пару князівств, підпадала під зверхність до франконської то візантійської. В X столітті Хорватія скріплюється й поширює навіть своє панування на Славонію й сербські племена в Далматії. Для забезпечення перед Візантією наближується до Риму й приймає звідтам латинську культуру й обряд. XI вік приносить хорватській державі великий розцвіт і силу. Зокрема за Петра Кресимира, що панував від 1058—1073 р. Хорватія об'єднує всі свої сили й творить насправду сильну й незалежну державу. В 1076 р. папа Гри-

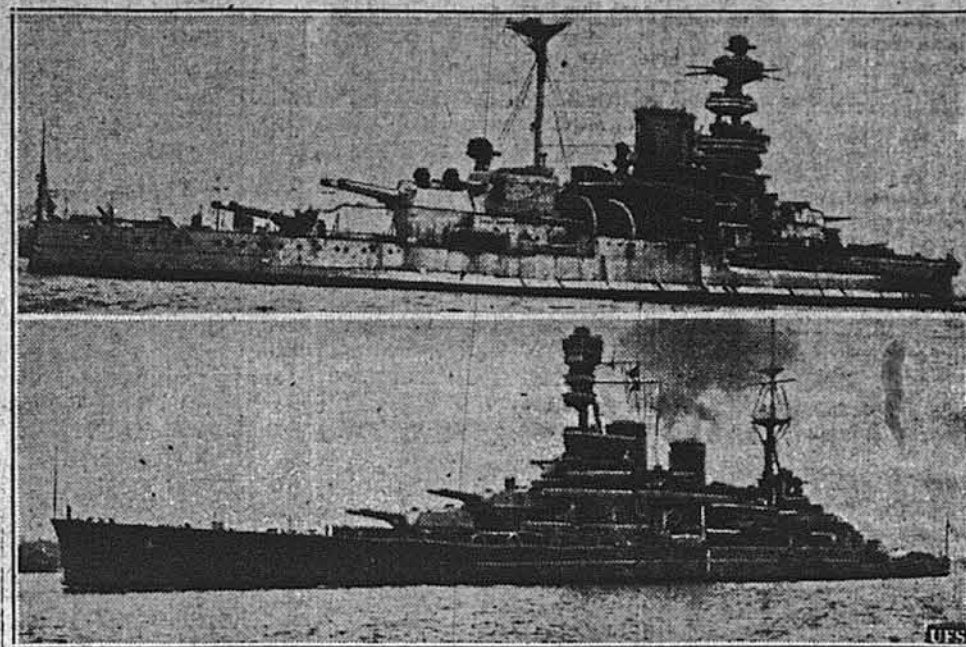
горій VII. надає хорватським суверенам королівський титул. Є це не аби який осяг. На жаль, вже з кінцем того століття (1091 р.) вмирає хорватський королівський рід, а сама Хорватія дістається під зверхність угорських королів. Так скінчився не довгий і єдиний період хорватської незалежної держави.

Під малярськими королями хорвати дістають першу в своїй історії автономію. Суть її в тому, що хорвати мають свої власні банів (по малярськи князі), яких затверджують угорські королі.

Від половини XV ст. починають на Хорватію нападати турки. Це кінчиться тим, що впродовж XVI ст. майже ціла Хорватія підпадає під турецьке панування. Очевидно під турками хорвати не мали й тієї „автономії“, що її мали під Малярщиною. Цей стан триває, до 1699 р., коли то австрійський цар закріпив договір у Карловцях. Карловцький договір був тим для хорватів, чим для українців був андрієвський договір. Силою цього договору Хорватію поділили на дві частини: північну та південну. Північну частину прилучено до опанованої Габсбургами Малярщини, — а південну до турецької Боснії. Розірвана на частини хорватська земля переходить ріжні перипетії й стає об'єктом торгів сторонніх чинників аж до 1814 року, коли то провалилася в Європі наполеонівська система. Шойно в тому році об'єднане королівство Хорватії й Славонії входить, як коронний край, у склад малярського королівства й дістає там знову... автономію, другу з черги в своїй історії.

Автономія ця, що поруч малярських банів дала хорватам це й краєвий сойм, не вдовольнила хорватів. У відповідь на маляризаційні намагання Будапешту пробуджується південно-славянський національний рух, що в літературі виступає під назвою іліризм. А коли в роках 1848—49 цар ставив до боротьби проти малярської революції, хорвати й серби під проводом Еліяча боролися по-стороні Австрії. В нагороду за це австрійський уряд пішов назустріч хорватським домаганням й конституційним законом з 1849 р. відібрав від Малярщини Хорватію й Славонію, а об'єднавши її з хорватським Помор'ям включив до коронний край до австрійської корони. Цей стан тривав аж до 1867 р., коли то шляхом угоди між Віднем і Будапештом Хорватія вернулася назад до малярської корони. При Австрії залишилася тільки Далматія. В 1868 році хорвати заклали з малярами угоду, внаслідок якої одержали знову (вже третю з черги під Малярщиною!) автономію. Дістали свій сойм, урядову хорватську мову й окремого бана. Спільні були справи військові, торговельні й скарбові. Для обговорювання тих справ у малярському соймі засідало 40 хорватських послів, а в сенаті 3 сенатори. Однак аж 55% краєвих доходів треба було відправляжувати до Будапешту. Кінець XIX століття зазначується загостренням змагань са-

WITH EUROPEAN POWERS—AT SEA

ЕВРОПЕЙСЬКІ МОРСЬКІ ПОТУГИ НА МОРЮ.

Нагорі англійський військовий корабель „Малая“, що патрулює на Середземному морю. Надолі військовий корабель „Ріполс“, один з найважливіших кораблів британської флотії, як кажуть німці, був недавно ушкоджений у тому самому бою, в котрім затоплено корабель „Ройал Оув“.

мостійницького хорватського руху з малярським централізмом. Хорвати хочуть творити незалежну південно-славянську державу в рамках габсбурзької монархії. Автономія їх не вдовольняє. Рівночасно поширюється між хорватами великосербська пропаганда.

В хвилині вибуху світової війни 1914 р. хорвати стояли по-стороні центральних держав. Та вже в 1915 р. твориться на еміграції сербсько-хорватський комітет, який поставив собі завдання створити південно-слов'янську незалежну державу. По розпаді Австрії скликано 5. жовтня 1918 р. Національну Раду сербів, хорватів і словінців, а 29. жовтня краєвий хорватський сойм узнав правно-державний зв'язок Хорватії з Австрією за розв'язаний; 24. листопада Національна Рада південних слов'ян б. Австро-Угорщини рішенням разом з сербами створити незалежну південно-слов'янську державу. 1. грудня 1918 р. проголошено святочно створення королівства сербів, хорватів і словінців — С. Х. С. — під пануванням династії Караджорджевичів.

Так то хорвати по 800 літах неволі й ріжних „автономіях“ благодушно увійшли до бровильно до спільної держави в сербам й словінцям в надії, що врешті здивують свободним життям. Та була це омана.

Провід нової держави взяв у свої руки Пасіч, расовий представник старо-сербських радикалів. З місця почав вивести централістичну політику в дусі великосербських інтересів.

У відповідь на політику Пасіча формується протисербська опозиція: босенських магометан під проводом Сплого, словінських клерикалів під проводом Коросиши й хорватської селянської партії під проводом Радіча. Це остання уявляла собою велику силу й головно було про неї в цілій Європі. Поруч республіканських симпатій партія Радіча мала теж, здається, зв'язки з сербським посольством у Відні (про це говорить теж у своїх споминах Беседовський), а тимсамим зв'язок з комуністичним Інтернаціоналом, який хотів використати її до комуністичної революції на Балканах.

В 1924 році Пасіч розв'язав партію Радіча, а його самого арештував. По великій перемозі хорватів у виборах до скупщини в 1925 р. доходить між сербами й хорватами до „угоди“, а Радіч входить навіть до уряду. Але медові місяці „угоди“ довго не тривали: вже в 1926 році Радіч уступає з урядом, а в липні 1928 р., підчас великої бучі в скупщині, паде жертвою атентату. Загострення відносин між сербами й хорватами доходить до країнних

меж. Замість ці відносини я-кось знормалізувати, король Олександр робить державний переворот: розв'язує скупщину, змінює назву держави з „королівства С. Х. С.“ на „Югославію“, заводить новий адміністративний поділ на банати й впроваджує військову диктатуру. Рівнобіжно з цим іде гнет хорватів, словінців і магометан. Хорвати у відповідь загострюють визвольну боротьбу: у легальній формі під проводом д-ра Мачека й у підпіллі під проводом д-ра Анте Павеліча, який організує конспіративно-терористичну організацію „Усташі“.

31. січня 1933 року арештує д-ра Мачека за те, що підписав одіну відозву до хорватського народу й засуджують його на 3 роки тюрми. В тюрмі він опиняється тисячі хорватських патріотів.

9. жовтня 1934 р. „Усташі“ Анте Павеліча, на спілку з македонськими терористами робить атентат на короля Олександра в Марсеї. Македонець Миядо Георгієв Черноземський вбиває короля й міністра закордонних справ Франції — Барту.

У Югославії кипить. На денюмню порядку білки й стрілянина між сербами й хорватами. Міжтим відповідальні сербські кола зясовують собі: чи раз більше, що протихорватський курс треба трохи згадити — знову хорвати опинилися під таким тиском, що на місце федерації чи широкій автономії висуваються далеко скромніші вимоги:

- 1) Реорганізації законодавства;
 - 2) Злагодження приписів про збори й товариства;
 - 3) Припинення діяльності надзвичайного трибуналу охорони держави;
 - 4) Амністії для д-ра Мачека й політичних в'язнів.
- В грудні 1934 р. регент Павло амністувує д-ра Мачека й від цієї пори настрої починають опадати. Починаються переговори в Білгороді, переплітані пацифікацією... у Хорватії; так проходить пару літ аж до 1938 р. Сумний приклад панівного народу чехів робить на сербів враження: вони м'якнуть і починають з д-ром Мачеком переговори. Хорвати дістають автономію.

ПОМІДОРИ „ЗАНЮХУЮТЬ“ ГАЗ.

Помідорова рослина така вразлива, що від найменшої домішки отруйного газу в повітря починає вянати. Тому помідорну рослину можна вживати й за газомір. Вже були й такі люди, що раділи мати помідорові рослини по копальнях вугілля, щоб слідити — чи нема там отруйного газу. Кажуть учені, що помідорові рослини двісті разів вразливіші від людського носа.

ЩО РОБИВ ЧОЛОВІК, ЩО ДОЖИВ ДО 80 РОКІВ ЖИТТЯ.

Канікулярні статистики обчислюють, що чоловік, який дожив до 80 років, присвятив у своїй житті 27 років на спання, 21 р. і 3 місяці на працю, 18 і пів днів на в'язання краваток, 54 днів, 20 годин і 7 хвилин на миття, 100 днів, 2 години, 26 хвилин на їдженя, 130 днів, 17 годин і 36 хвилин на читання, в першу чергу часописів та ілюстрованих періодиків, 12 днів, 19 годин і 16 хв. на курення папіросок, 48 днів і 17 годин і 3 хв. на чищення зубів, 7 місяців і 18 днів і 2 години і 35 хвилин на голення, 4 дні, 2 години і 26 хвилин на позіхання, 25 років і 354 днів і 38 хвилин на інші заняття, а тільки 1 (один) день, 1 годину і 3 хвилини на сміх... Насправду, сумне є життя людини.

КІНЬ УБИВ ДИТИНУ.

В Тулиголовах, рудецького пов., кінь господаря Матія Попа так сильно вдарив копитом у голову 2-літню Катерину Мацик, що вона згнула на місці.

ЧУДОВЕ ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД РЕВМАТИЧНИХ БОЛІВ

Не терпіть мускульних болей безпорадно. Тисячі людей вдовольнили чудовим звільненням від ревматичних болей, від болей у м'язах, бедрах, від зчирхнені болю м'язів, тільки через напрання Пейн-Експеллером. Цей сенсативний лік приносить славетну полегку скоро. Понад 17 мільйонів пляшок вже продано. Отже, не чекайте. Купуйте Пейн-Експеллер. Питайте за Пейн-Експеллером з якорем на опакуванні!

ВЕЛИКИЙ ГЕТЬМАН

Історичний роман. Написав Федір Луко. Літературна бібліотека „Української культури“ ч. 1. Видання „Українська культура“. Львів. Ілюстрації М. Бутковича. З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові. Книжка великої 8-ки, стор. 239. Це перший том повісті, що має назву „Мій Силіс“ й Харіболю.

ЗМІСТ: Серед пенатів (має 13 розділів). На гетьманському бенкеті (8 розділів). Далі й небагато (5 розділів). Ора не ловить мух (17 розділів). В тексті 6 малюнків на цілу сторінку. На задній обгорці чітко відбито слово: „Ювілейне видання“. У пам'яті 250-ліття (1687—1937) обрана на гетьманство нашого найбільшого державника. Його Милости гетьмана Івана Мазепи. Хай ця ювілейна книжка діде до рук кожного українця!

Книжка написана з великим розмахом. У ній багато ріжних історичних документів і описів ріжних подій на гетьманському дворі. Добре змальований характер Мазепи і його тонка політика.

Ціна \$1.75.

Замовляйте в „Свободі“:

“СВОБОДА”
P. O. Box 346
Jersey City, N. J.

ТЕАТРАЛЬНІ ВИСТАВИ НА СВЯТА

СВ. МИКОЛАЙ І РІЗДВА

ТРИ СВЯТО-МИКОЛАЙСЬКІ ВИСТАВИ: 1) Св. Миколай між школярами, в одній дії, 2) Свято-Миколаївська ніч, в двох діях; 3) Поміч Св. Миколая, в двох діях 40 п. В НІЧ ПІД СВ. МИКОЛАЯ, в одній дії, Ф. Кокоського, 6 осіб 10 п. В НІЧ СВ. МИКОЛАЯ, А. Лотського, 3 картини, 18 осіб 25 п. ГОСТИНА СВ. МИКОЛАЯ, В. Хроновича, 3 особи 10 п. РІЗДВЯНА КАЗКА, дві картини, з партитурою 20 п. УКРАЇНСЬКИЙ ВЕРТЕП, І. Габрусевича, з партитурою, 6 осіб і пастушки 15 п. ВЕРТЕП, різдвяна картина І. Блажевичевої, 13 осіб 20 п. СВЯТА ГОСТИНА, М. Курцеби, дві картини, 13 осіб 20 п. Окрема партитура 40 п. ТРИ КИЗІ В ВИФЛЕЄМІ. Найновіший вертеп для хати і сцени. З додатком дитячого вертепу „Божі Пастушки“ 25 п.

Через вплив цього року не одержано книжок з краю. Тому, що книгарня має лише обмежене число підручників, можливо, що не стане книжок для всіх, що їх замовлять. Книгарня буде вислати книжки в такому порядку, в якому приходить замовлення: хто перший замовить, той перший дістане. Тому теж просимо покупця, що замовляє подати тут ювенки, подати, чи на випадок, як замовлення нині книжка була вичерпана, не можна прислати йому якусь іншу книжку з поданого тут списку.

Замовляйте в „Свобода“
P. O. Box 346
Jersey City, N. J.

ПОЗІР! НЮАРК І ОКОЛИЦІ!

ПЕРШІЙ КОНЦЕРТ
на американським континенті
ОЛЬГИ ЛЕПКОВОЇ
української оперової співачки-месо-сопрано, як приїхала з Рідного Краю
в УКРАЇНСЬКІЙ ЦЕНТРАЛІ
180 WILLIAM STREET, NEWARK, N. J.
В НЕДІЛЮ, 29. ЖОВТНЯ (OCTOBER 29, 1939)
Початок 7:30 вечір. Вступ \$1.00, 50 і 25 ц.
Ольга Лепкова є відомою в Рідному Краю як одна з найкращих оперових співачок. Хто прийде на цей концерт, ніколи не забуде її чаруючого співу. Користаймо з нагоди. Всі приходім на цей концерт на означений час.
246-7,51

УКРАЇНСЬКІ СТІННІ

КАЛЕНДАРІ

1940
РІК

у гарних кольорах
Календаріом друковане українською мовою
Світа, оздоблене чистим червоним друком

25 центів один 25

5 за \$1.00

уртони ціни подіємо на більш замовлення.

Із замовленнями треба посилати разом із замовленнями.

Із C. O. D. не висплатється.

Свята Тереза

Христос-прошачення з матерю

Різдво з ангелами

Пресв. Серце Преч. Діви Марії

Пресв. Серце Христове

Христос на Оливній горі

Преч. Діва Марія з малим Ісусом

Ангел Хоронитель

Св. Йосиф і малий Ісус

Свята Родина

Ісус добрий Пастир

Слава во вишніх Богу

ЗА УКРАЇНУ

ЛИСТОПАДОВІ ДНІ

КИЇВ НАШ

ДІВЧИНА З УКРАЇНСЬКИМ ПРАПОРОМ

ГЕТЬМАН МАЗЕПА

СИНІ МОЇ ГАЙДАМАКИ

ЗАПОРОЖЦІ

ХЛОПЦІ І ДІВЧИНА ПРИ КРИНІЦІ

ГУЦУЛ НА ПОЛОНІННІ

МОЛОДА УКРАЇНКА

НАТАЛІКА ПОЛТАВКА

ЛІТО НА ФАРМІ

ІВАН ФРАНКО

ХАТА І ГОРОД

ЖИВІВА

ДУХ СВОБОДИ АМЕРИКИ

Замовлення слати на адресу:

SVOBODA

81-83 Grand Street,

Jersey City, N. J.

ВІННІПЕГ

(Як місто українських парохій та товариств).

Місто Вінніпег, що є осередком українського національно-культурного руху в Канаді, є теж містом численних українських парохій і товариств. Вінніпег, що числить яких 300 тисяч мешканців, між ними яких 25 тисяч українців, щодо числа українських парохій і товариств перевищує не тільки далеко більші міста від себе як Торонто, Монреаль, але також і деякі міста в Зауцених Державах, як Нью-Йорк, Дітройт, Клівленд, Джерзі Сіті та інші. І так у самім місті Вінніпег є чотири гр. кат. парохії з окремими церквами, а то св. Николая, св. Володимира й Ольги, св. Покрови і св. Андрія. На вінніпегських передмістях Елмвуд, Форт Рудж та Брукленд, є теж по одній гр. кат. парохії. Крім цього є ще три укр. греко-православні парохії, у місті, а то св. Михайла, що є під юрисдикцією архієпископа американсько-канадійського Івана Теодоровича, парохія св. Івана Сучавського, що остається під юрисдикцією еп. Богдана Шпильки, та невикінчений іще собор св. Покрови з св. Маєвським, що поки що не є під юрисдикцією єпископом, хіба що признає юрисдикцію автокефального київського митрополита, а зривав зв'язок з архієпископом Теодоровичем. Крім цього є ще в Вінніпегу православна, царофільська парохія, якої парохіями це збалансують мискофілами буковинські та галицькі українці. Є ще і каплиця в будинку еп. В. Ладика. Численні є теж і просвітньо-культурні товариства в Вінніпегу і майже кожне з них має свій окремий дім, менший або більший. Є там Тов. Інститут Просвіти з окремим будинком і найбільшою українською салею в місті; є Тов. Просвіта з окремим будинком і салею; є Тов. Укр. Народний Дім з окремим домом і салею; є Тов. ім. Маркіяна Шашкевича з домом і салею; є Гетьманський Дім, є теж Товариство св. Івана Милостивого з окремим домом. Є також окремий будинок із салею при парохії св. Володимира й Ольги. Також незалежний собор св. Покрови зриває свого досить великого бейзменту (сутерин) як сали на концерти і представлення, усуваючи тоді престол і образи з сцени.

Крім цього українські боляшеви мають власний будинок з досить великою салею, який назвали „Український Робітничий Дім“, в якому улаштовують теж і українські представлення і концерти з комуністичною закраскою. Іхній дім є виплачений і через

те не так легко піде в чужі руки, як це сталося з нью-йоркським Робітничим Домом, який так дуже горділись нью-йорські боляшеви.

Один український артист і режисер з Києва, коли оглядав ті будинки і сали вінніпегських українців, сказав так: якщо б більше було згоди і вирозумілості між вінніпегськими українцями, то вони справді могли би вибудувати один величавий і величний будинок, який би подивляли всі канадійські неукраїнці. І справді так є. При спільних зусиллях і спільним вложенні грошей вінніпегські українці могли би мати таку салею, як відомий нью-йорчанам „Гіпподром“ чи відома мешканцям Клівленду їхня „Аудиторія“ при 9-тій вулиці.

ПАНЦІР ДЛЯ ПІХОТИ.

Німецька піхота завела такі панцирі для жовнів на фронті. Панцир важить 30 фунтів.

те не так легко піде в чужі руки, як це сталося з нью-йоркським Робітничим Домом, який так дуже горділись нью-йорські боляшеви.

Один український артист і режисер з Києва, коли оглядав ті будинки і сали вінніпегських українців, сказав так: якщо б більше було згоди і вирозумілості між вінніпегськими українцями, то вони справді могли би вибудувати один величавий і величний будинок, який би подивляли всі канадійські неукраїнці. І справді так є. При спільних зусиллях і спільним вложенні грошей вінніпегські українці могли би мати таку салею, як відомий нью-йорчанам „Гіпподром“ чи відома мешканцям Клівленду їхня „Аудиторія“ при 9-тій вулиці.

Field Marshal Goring

ГЕРІНГ

маршал німецької армії, міністер військових справ.

„ДИРЕКТИВА ШЕЛЕВАНІКА“

Ід таким заголовком пишуть „Вісті“ 22. серпня таке: „6,348 учнів шкіл Дніпропетровська до початку навчального року повинні скласти повторні іспити з окремих дисциплін. Підчас літніх канікул школи обов'язані були допомогти дітям підготуватись до осінніх іспитів. Це їх прямий обов'язок. І якщо були здивовані батьки учнів школи ч. 18, коли одержали листа з підписом Шелєваніка про те, що вони, батьки, мусять внести певну плату за допомогу їх дітям. В листі суворо попереджалося, що без цього заняття не буде розпочато.

„Таку практику запровадили і школа ч. 80. Жовтневого району. Організували репетиторську групу, куди приймають лише тих учнів, за яких батьки внесли гроші. В школах Амурсько-Дніпропетровського та Жовтневого районів міста це — масове явище.

„Директиву“ про організацію репетиторських груп за рахунок батьків дав заступник зав. обнаростві Шелєванік. Справа в тому, що, не подбавши вчасно про організацію допомоги учням, які повинні скласти повторні іспити, директори шкіл за мовчазною згодою керівників міськнаросвіти одночасно, надали відпустку всім учителям. В липні у міськнаросвіті раптом згадали про це і відкликали з відпустки деяких учителів. На запитання директорів шкіл про те, хто ж оплачуватиме за додаткову роботу вчителів Шелєванік дав загалом вище директиву“.

БАНДИТ ДЕПОЗИТОРОМ.

Бродяга Андрю Роланд, літ 29, з Монреалу ввійшов до банку в Грімсбі, Онт., зложив пальці в кишені так, щоб нагадувало револьвера, й спокійно зажадав грошей від урядника при касі, пояснюючи, що це „голд-ап“. Касієр грошей не дав, але вхопив револьвера з бюрка, вискочив на вулицю і дав два стріли в воздух, не забувши замкнути за собою двері банку. Роланд тимчасом забрав 500 доларів і коли озброєні міщани й поліція увійшли до банку, бродяга стояв спокійно при конторі з двадцяткою в руці і заявив, що він прийшов вложити до банку гроші та ніби то дуже здивувався, чого від нього хочуть. Але поліція не все людям вірить, і бандита негайно арештовано й ув'язнено.

ГРІМ УБИВ 151 ШУПАКІВ.

Підчас громвиці, що перейшла над Сх. Прусією, в м. Дітріхсдорф грім вдарив у став з рибами. Коли ушухла буря, власник ставу ствердив, що грім убив усіх шупаків, що були в ставі.

ЧИ Є ЛЮДИ НА МАРСІ?

Теодор Донгем, астроном з обсерваторії на горі Вилсона в Каліфорнії, виступив у біжучім звітку офіційної публікації Астрономічного Союзу з критикою тих астрономів, на котрих думку на Марсі неможливе життя.

За його висновками, такий висновок зовсім не оправданий, бо Марс повстав певно з відторгання маси від нашого сонця, й тим самим він мусить мати в собі всі ті складники, які стрічаються в інших небесних тілах, що повстали в такий спосіб.

ВІТРОГА ЗРИВАЄ ТЕЛЕФОНИ

У повіті Ракленд, у стейті Нью-Йорк, зривався в суботу дивний північно-західний вітер, що зчасом розвинув швидкість 70 миль на годину. Вітрога поламала дерева й повалила багато телеграфічних і телефонічних стовпів.

На щастя, був лиш один випадок у людях: одного хорого везли до шпиталю літаком. Вітер ударив літаком об дерево. На щастя, літаєтун і хорий вижили з пригоди лише з потрясіннями.

НОТИ ГАЙВОРОНСЬКОГО

СОНАТИНА на скрипку і піанно, у трьох частинах \$1.00

Д-р В. Барвінський („Жінка“, ч. 13-14): „Сонатину Гайворонського треба повитати не тільки як один з найкращих творів нашого композитора, але й як цінне збагачення скрипкової літератури. Основні прикмети: свіжість інвенції, прозора й зв'язка форма, мелодійність та багате але неперепаловане опрацювання фортепіанової партії“.

КАНТИ із Почайського Богослужника (1792 р.) на \$2.00

„Правда“ (тижневик, ч. 18, Львів): „Велику прислугу для української та для нашої старовинної церк. пісні зробив наш композитор Михайло Гайворонський, який переробив (редагував і опрацював на хор) шонайкращі пісні зі старого Почайського Богослужника, їх оживив, й не лише воскресив до нового життя. Цим способом врятував нашу церковно-релігійну музику старину перед повним забуттям грацих поколінь“.

Прелюдія Ц-моль, на скрипку і піанно 40

Д-р З. Лиско („Українська Музика“, ч. 9-10): „Сонатина і Прелюдія (на скрипку і форт.) Гайворонського для нашої літератури дуже пожадані. Написані вони легко і як зичайно в Г-го, дуже мелодійно. Форт. супровід багатий. Сумлінне опрацювання деталей“.

Служба Божа \$2.00

Пісні Укр. Січових Стрільців: 1. на міш. хор \$1.00, 2. на \$1.00, 3. сольоспіви 75 ц.

Замовляйте в книгарні „Свобода“:

„SVOBODA“

81-83 Grand Street, (P. O. Box 346) Jersey City, N. J.

ДУМАЙТЕ ПРО ЦІНУ!

Ми не знаємо від тих, котрі до нас приходять, щоб вони забули про ціну, або не питалися за неї; ми з власної пошуки цю справу підносимо.

Як кому на тім залежить, то може переконатися з власного досвіду, що наші ціли є якнайбільш умірковані; вони є приступні для кожної родини, без уваги на обставини.

STEPHEN J. JEWUSIAK & SON FUNERAL DIRECTORS

77 Morris St., Jersey City 34 E. 25th St., Bayonne

Phone: Bergen 4-5989 Phone: Bayonne 8-0540

ЗАНЕДБАНИ ХРОНІЧНІ НЕДУГИ

Аналіза крові, дуги „Екс“, аналіза сечі медична екзамінація ПО НИЗЬКИХ ЦІНАХ зацікавить удачу лігноту. Реvmатичні стани, „Гей фібер“, астма, клопотливі відходої кишків, пітня залоза і нерво лікується модерними способами. — ПОРАДА ДАРОМ. DR. DE RUHA 128 East 88th St., New York City. Кожного дня від 10—2 год. і від 4—9 у неділі від 10—2. Особа ждальна для жінок.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,

ХІРУРГ І АКУШЕР

321 E. 18th STREET,

between 1st and 2nd Avenue,

NEW YORK, N. Y.

Tel. Essex 5-2410.

Урядові години: рано від 10 до 12. Вечір від 6 до 8, а в неділі рано від 10 до 12.

Д-р ВОЛОД. ГАШИЦЬ

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР І ХІРУРГ

680 S. 19 ST., NEWARK, N. J.

Tel.: Essex 3-5066

Урядові години: Від 1 до 3 понод., від 6 до 8 вечір.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.

В неділі згідно з умовою.